

**UCHWAŁA NR XLVIII/304/2021
RADY GMINY RAJCZA**

z dnia 30 grudnia 2021 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2022 - 2024.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 i art. 40 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2021r. poz. 1372) w związku z art. 176 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. 2020 poz. 821), Rada Gminy Rajcza, uchwala co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2021 - 2023 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Rajcza.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2022 roku.

Przewodniczący Rady Gminy

Zbigniew Kopec

Załącznik do uchwały Nr XLVIII/304/2021
Rady Gminy Rajcza
z dnia 30 grudnia 2021 r.

GMINA RAJCZA

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY

Na lata 2022-2024

Wstęp

Gminny program wspierania rodziny na lata 2022-2024 w Gminie Rajcza został opracowany w oparciu o art.176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w myśl, którego gmina zobowiązana jest do tworzenia gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną na 3 lata.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022-2024 stanowi samodzielny program, służący wspieraniu rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Rodzina stanowi integralną część społeczeństwa, jego najmniejszą i podstawową komórkę. Jest najważniejszą grupą społeczną. Rodzina jest pierwszym i podstawowym środowiskiem wychowawczym dziecka, w którym nabywa wiedzę o otaczającym je świecie, panujących między ludźmi stosunkach. Uczy się wyrażać swoje uczucia takie jak obawa, zadowolenie, gniew czy lęk oraz wartościowania co jest dobre, a co złe. W rodzinie wychowują się kolejne pokolenia, które w późniejszym okresie swojego życia tworzą społeczeństwo. Rodzina także kształtuje osobowość młodego pokolenia, postawę społeczną i wyznacza kolejne jego losy. W związku z czym bardzo ważne jest zachowanie prawidłowych ról społecznych. Tylko „zdrowa” rodzina jest warunkiem wykreowania młodego pokolenia, które będzie miało poczucie własnej wartości, aspiracji, empatii jak również będzie bazą do budowania kolejnej prawidłowo funkcjonującej najmniejszej komórki społecznej jaka jest rodzina. Rozpad rodziny, niewydolność wychowawcza, zanikanie poczucia bezpieczeństwa, narastanie konfliktów powodują wzrost zjawisk negatywnych, które wymagają ingerencji z zewnątrz angażując siły i środki społeczne. Długoletnie przebywanie rodziny w sytuacji kryzysowej może doprowadzić do całkowitego zerwania więzi rodzinnych i umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej. Rodzina biologiczna ma największe znaczenie w prawidłowym rozwoju dziecka więc należy zadbać o to, aby dziecko jak najdłużej w niej pozostało. Dlatego tak ważne jest wspierać rodzinę by prawidłowo wykonywała swoje funkcje. Trzeba więc podejmować pracę z rodziną w jej najbliższym otoczeniu i w różnorodnych formach środowiskowych bez potrzeby odrywania dziecka od rodziny. Wszelkie działania powinny być prowadzone za zgodą rodziny i jej aktywnym zaangażowaniem, uwzględniając zasadę pomocniczości. Chodzi tutaj o obustronny wysiłek zarówno członków rodziny jak i pracowników instytucji pomocy społecznej (pracownika socjalnego, asystenta rodziny) zmierzający do przywrócenia naturalnych więzów i normalizacji życia rodzinnego. W swoich działaniach pracownicy socjalni, asystenci rodziny mają za zadanie wspieranie i wspomaganie, a nie zastępowanie rodziców w wypełnianiu ich funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Jednym z nowatorskich rozwiązań w systemie pomocy społecznej jest możliwość zatrudnienia asystenta rodziny do pracy na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej. Rola asystenta rodziny polega na całościowym wspieraniu rodziny wychowującej dzieci zagrożone wykluczeniem społecznym, poprzez zmianę stosunku osób w rodzinie do własnej sprawności, podniesienie ich samooceny, wzbudzenie wiary we własne siły, a także pomoc w wykonywaniu najprostszych

czynności, składający się na proces prowadzenia gospodarstwa domowego. Działania asystenta rodziny mają wspomagać rozwój kompetencji wszystkich członków rodziny tj. rodziców, dzieci, czemu służy indywidualne podejście do rodziny i jej problemów. Asystent rodziny nie przejmuje działań za rodzinę, jedynie wspiera ją w wykonywaniu określonych obowiązków oraz w podjętych przez rodzinę działaniach ukazując im jakie efekty przyniesie ich praca, że wysiłek się opłaca a sytuacja w rodzinie ulegnie poprawie. Pozostawienie rodzin bez fachowego wsparcia i różnorodnej pomocy specjalistycznej spowoduje wzrost zjawiska dalszej degradacji rodzin i skutkować będzie różnorodnymi konsekwencjami, którymi najbardziej zagrożone będą dzieci. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem. Podstawowym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2022 - 2024 jest utworzenie spójnego, scentralizowanego systemu wsparcia dzieci oraz wsparcia rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Wszelkie działania służb i instytucji pracujących na rzecz dobra dziecka i rodziny powinny być zintegrowane i uwzględniać prawo do zachowania tożsamości dziecka i jego prawa do utrzymania kontaktów z rodzicami. Realizowane w ramach Programu zadania koncentrować będą się nie tylko na dziecku, ale również na całej rodzinie. Program będzie miał charakter zróżnicowany, zarówno profilaktyczny jak i interwencyjny, w zależności od celów i poszczególnych zadań prowadzących do ich realizacji.

Uzasadnienie wprowadzenia Programu

Zgodnie z art. 176 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy m.in. opracowanie i realizacja trzyletniego gminnego programu wspierania rodziny. Zgodnie z założeniami ustawy pomoc dziecku i jego rodzinie powinna mieć charakter interdyscyplinarny i być udzielana przez właściwych specjalistów w ramach zintegrowanego lokalnego systemu. Ważne jest, by działania i decyzje względem rodziny były podejmowane przy współpracy wyspecjalizowanych instytucji takich jak pomoc społeczna, szkoła, sąd i policja. Konsekwencją powyższego zapisu jest wprowadzenie trzyletniego programu wspierania rodziny w Gminie Rajcza na lata 2022-2024 a priorytetem będzie stworzenie działań profilaktycznych i osłonowych tak, aby zapobiegać marginalizacji i społecznemu wykluczeniu rodzin. Świadczenie wsparcia dla rodzin zagrożonych społecznym obniżeniem standardu życia ma dać poczucie bezpieczeństwa i gwarancje wsparcia instytucjonalnego. Każdy potrzebujący powinien mieć zapewnione wsparcie i posiadać pewność, że może je otrzymać w instytucjach do tego celu powołanych. Działania na rzecz rodziny to czynności skierowane do poszczególnych jej członków oraz kampanie prowadzone na rzecz całej wspólnoty. Podstawowym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest utworzenie spójnego systemu wsparcia rodzin i dzieci, przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, mających na celu przywrócenie im zdolności do wypełniania tych ról, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. Realizowane w ramach programu zadania koncentrować się będą nie tylko na dziecku, ale na całej rodzinie również w sytuacjach, gdy dziecko zostanie umieszczone poza rodziną biologiczną. Ma to na celu pomoc w odzyskaniu przez rodziców funkcji opiekuńczych tj. umożliwienie dziecku powrotu do środowiska rodzinnego. Przyjęte w ramach Programu zadania są spójne zarówno z ustawą z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej, ustawą z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawą z dnia 29 lipca 2005r.

o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz ustawą z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

POSTANOWIENIA OGÓLNE

Rozwiązywanie społecznych problemów stanowi jedno z najważniejszych zadań administracji publicznej wszystkich szczebli. Działania w obszarze pomocy społecznej powinny być realizowane w ramach zintegrowanego systemu, w którym równorzędnym partnerem administracji powinny być instytucje i organizacje należące do różnych sektorów życia publicznego takich jak: podmioty gospodarcze, organizacje pozarządowe, kościoły, związki wyznaniowe. Przede wszystkim istotna rola przypada w tym systemie samorządowi lokalnemu, a szczególnie gminom. Opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz innych, których celem jest minimalizowanie negatywnych zjawisk społecznych, integracja społeczna i zawodowa osób a także rodzin z grup szczególnego ryzyka, należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Strategia zawiera niezbędny warunek do efektywnej realizacji pomocy społecznej tj. diagnozę rzeczywistych potrzeb społeczności lokalnej Gminy Rajcza oraz zawiera długofalowy plan działań, ukierunkowany na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022-2024 wpisuje się w cele i zadania zawarte w Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2027 przyjętej uchwałą Nr XXXVII/229/2021 Rady Gminy Rajcza z dnia 10.06.2021 r., która uwzględnia kierunki działań dla samorządu lokalnego, przewiduje kontynuację działań podjętych w latach ubiegłych oraz poszukuje nowych propozycji profilaktycznych i pomocowych.

Program realizuje jeden z głównych celów strategicznych Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, pt : Wspieranie rodziny.

Podstawa prawna Programu

- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2020 r., poz. 821);
- Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020r., poz. 218);
- Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1119);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t. j. Dz. U. z 2020 r., poz. 2050);
- Ustawa z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t. j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1329);
- Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Istebna na lata 2021-2027

- Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Istebna na lata 2022-2026

DIAGNOZA ŚRODOWISKA I PROBLEMÓW

Gmina Rajcza położona jest w województwie śląskim w powiecie żywieckim. W skład Gminy Rajcza wchodzi następujące wsie : Rajcza, Rycerka Dolna, Rycerka Górna, Sól, Sól-Kiczora i Zwardoń .

Liczba mieszkańców Gminy Rajcza na dzień **31.10.2021r.** wyniosła **8415 osób.**

- **Tabela nr 1 Ogólna liczba mieszkańców Gminy Rajcza w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym.**

wyszczególnienie	2019r.	2020r.	2021r.
w wieku przedprodukcyjnym do 18 lat	1535	1523	1488
Produkcyjnym do 60 , 65 lat	5359	5255	5185
Poprodukcyjnym pow. 65 lat	1703	1716	1742

Źródło: dane na 31 .X. Urząd Stanu Cywilnego w Rajczy

- **Tabela nr.2 Ogólna liczba mieszkańców Gminy Rajcza z podziałem na płeć w poszczególnych przedziałach wiekowych.**

podział wiekowy	2019r.		2020r.		2021r.	
	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni
0-14 lat	642	645	626	644	606	618
15-64 lata	2841	2934	2801	2906	2771	2870
65 lat i więcej	938	597	924	593	936	614

Źródło: dane na 31.X. Urząd Stanu Cywilnego w Rajczy

- **Tabela nr 3 Zasoby mieszkaniowe Gminy Rajcza**

zasoby mieszkaniowe			
Ogólna liczba mieszkań:	2019r.	2020r.	2021r.
komunalnych	23	23	23
socjalnych	0	0	0

Źródło: dane na 31.X. Urząd Gminy Rajcza

Na terenie Gminy Rajcza działa:

- 5 Szkół Podstawowych Publicznych,
- 1 Szkoła Podstawowa niepubliczna Elementarz
- 2 oddziały przedszkolne przy Szkole Podstawowej (Publicznej) w Rycerze Górnej i Rycerze Dolnej (kl.0)
- 1 oddział Przedszkolny przy Szkole Podstawowej (Niepublicznej) Elementarz (kl.0)

- **Tabela nr 4 Ogólna liczba przedszkolaków oraz dzieci z klas zero w Gminie Rajcza .**

Przedszkola i inne formy wychowania przedszkolnego oraz klasy zero	Liczba dzieci w roku szkolnym		
	2018/2019	2019/2020	2020/2021
Niepubliczne	87	102	108
Publiczne	246	244	248

Źródło: dane wg Systemu Informacji Oświatowej na 30 IX danego roku

- **Tabela nr 5 Ogólna liczba uczniów w Gminie Rajcza ze Szkół Podstawowych**

Liczba uczniów	2018/2019	2019/2020	2020/2021
Szkoła Podstawowa	769	776	760

Źródło: dane wg Systemu Informacji Oświatowej na 30 IX danego roku

Na terenie Gminy Rajcza od miesiąca lipca 2021 r. działa Żłobek Gminny „Maluszek” świadczący opiekę nad dziećmi w wieku do lat 3. Obecnie do Żłobka jest zapisanych 17 dzieci z terenu Gminy Rajcza.

POMOC SPOŁECZNA

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rajczy od 2021 r. zatrudnia asystenta rodziny, z którego z pomocy korzysta 10 rodzin. Rodzinom tym udzielono wsparcia w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, gdyż wymagają wsparcia w znacznie szerszym wymiarze aniżeli pomoc oferowana w ramach pracy socjalnej. Asystent rodziny zatrudniony w Ośrodku współpracuje z rodzinami, w których występuje bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.

- **Tabela nr 6** Rodziny, którym udzielono wsparcia asystenta rodziny

2019 rok	2020 rok	2021
Liczba rodzin	Liczba rodzin	Liczba rodzin
8	11	10

Źródło: dane własne GOPS Rajcza na 31.X danego roku

Rodzina dysfunkcyjna to grupa ludzi która nie potrafi sprostać swoim obowiązkom i zadaniom względem swoich dzieci i innych członków rodziny oraz pomyślnie rozwiązywać swoich procesów i sytuacji kryzysowych, nie potrafi również dostatecznie dobrze wypełniać swoich funkcji rodzicielskich. W praktyce życia codziennego rodzina, stanowiąc pewien system wielostronnych powiązań, interakcji i uwarunkowań emocjonalnych biologicznych, społecznych i materialnych powoduje, iż zagrożenie rodziny w jednej podstawowej funkcji rozprzestrzenia się na dysfunkcje w innych sferach życia rodzinnego.

O rodzinie dysfunkcyjnej mówimy wtedy gdy:

1. występuje problemem wykorzystywania seksualnego czyli taka w której jedno bądź oboje rodziców wykorzystuje seksualnie kogoś w rodzinie,
2. jedno bądź oboje rodziców uzależniło się od alkoholu,
3. jedno bądź oboje rodziców stosuje przemoc emocjonalną (szantaż, zastraszanie itp.) wobec członków rodziny,
4. jedno bądź oboje rodziców bije, maltretuje fizycznie kogokolwiek z członków rodziny (przemoc fizyczna),
5. występuje przewlekła choroba, a osoba chora wini za swój stan zdrowia pozostałych członków rodziny i stawia siebie w centrum uwagi.

Pracownicy socjalni i asystent rodziny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rajczy w ramach wykonywania swoich obowiązków podejmują działania na rzecz rodzin dysfunkcyjnych, zmagających się z różnorodnymi problemami. Często są to rodziny, które oprócz ubóstwa dotknięte są wieloma innymi dysfunkcjami. Praca z takimi rodzinami wymaga od kadry pomocy społecznej wysokiego profesjonalizmu i zaangażowania w podejmowanych działaniach.

W rodzinach dysfunkcyjnych mogą wykształcić się różne przejawy zachowań świadczących o problemach w domu. Najczęściej obserwowane z nich to utrudnione, osłabione lub całkiem zerwane więzi emocjonalne, napięta atmosfera, konflikty w rodzinie, agresja i przemoc.

W rodzinach dysfunkcyjnych występują następujące problemy:

- ✓ emocjonalne - między członkami rodziny, które mogą przybierać formy takie jak osłabienie pozytywnych emocji, ale także całkowitą obojętność, a nawet uczucia wrogości.
- ✓ między rodzicami pozostającymi w związku, lub separacji – mogą prowadzić do nerwowej atmosfery, ale także do takiego zaabsorbowania problemami dorosłych, że uczucia i problemy dziecka przestają być ważne, mogą zostać pominięte lub po prostu niezauważone.

W przypadku rodzin dysfunkcyjnych atmosfera w domu jest pełna napięcia i nieufności. Członkowie rodziny nie tworzą bezpiecznego otoczenia dla rozwoju dziecka. Podejmując rozważania na temat roli rodziny w systemie profilaktyki, trzeba również zdawać sobie sprawę z aktualnych zagrożeń takich jak rozwój cywilizacji. Postawy wielu ludzi nacechowane są lękiem przed przyszłością i rozczarowaniem. Coraz bardziej widoczne są różnice pomiędzy bogatymi a biednymi. Najbardziej przez ten stan rzeczy cierpią dzieci, które pozostawione „same sobie” podejmują działania dewiacyjne, które prowadzą do niedostosowania społecznego. W normalnie funkcjonującej rodzinie panuje wzajemny szacunek i wsparcie między członkami rodziny.

• **Tabela nr 7 Rodzaj problemu osób ubiegających się o świadczenie pomocy społecznej**

Rodzaj problemu	2019	2020	2021
Ubóstwo	180	168	133
Potrzeba ochrony macierzyństwa	42	36	27
Sieroctwo	0	1	1
Bezrobocie	95	79	64
Bezdomność	3	3	3
Niepełnosprawność	59	57	43
Zdarzenie losowe lub sytuacja kryzysowa	1	1	1
Alkoholizm	4	4	4
Narkomania	0	1	0
Przemoc w rodzinie	0	0	0
Długotrwała lub ciężka choroba	74	61	38
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych	23	34	23
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	2	1	4

Źródło: dane własne GOPS Rajcza na 31.X danego roku dane własne GOPS Rajcza na 31.X danego roku

Najczęstszym powodem do korzystania przez rodziny ze świadczeń pomocy społecznej jest ubóstwo, potrzeba ochrony macierzyństwa, bezrobocie, niepełnosprawność oraz długotrwała i ciężka choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.

- **Tabela nr 8 Liczba rodzin i osób korzystających ze świadczeń rodzinnych i dodatkowych na dzień 31.10.2021r.**

Rodzaj świadczenia	2019r.	2020 r.	2021r.
ilość rodzin pobierających świadczenia rodzinne	364	321	392
ilość osób (dzieci) uprawnionych do zasiłku rodzinnego	1110	1025	922
ilość osób pobierających zasiłek pielęgnacyjny	267	252	284
ilość osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne	32	37	60
ilość osób pobierających zasiłek dla opiekuna	13	11	10
ilość osób pobierających specjalny zasiłek opiekuńczy	17	16	13
ilość wypłaconych „becikowych”	69	65	45
ilość rodzin pobierających świadczenie wychowawcze 500+	733	891	893
ilość osób (dzieci) uprawnionych do świadczenia wychowawczego 500 +	1176	1439	1447

Źródło: dane własne GOPS Rajcza na 31.X danego roku

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rajczy osobom, które spełniają wymagania określone w ustawach wypłaca również:

- * zasiłek rodzinny, którego celem jest częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka. Ustawa o świadczeniach rodzinnych wymienia zamknięty katalog osób, które mają prawo do zasiłku rodzinnego i dodatków, co oznacza, że żaden inny podmiot nie może nabyć prawa do tego zasiłku ani dodatków do niego.
- * świadczenie wychowawcze, którego celem jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych.

* zasiłek pielęgnacyjny, którego celem jest częściowe pokrycie wydatków wynikających z konieczności zapewnienia dorosłej osobie niepełnosprawnej jak również dziecku opieki i pomocy w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

* świadczenie pielęgnacyjne jego celem jest zastąpienie dochodu, wynikającego ze świadczenia pracy, której nie może podjąć osoba pielęgnująca dziecko niepełnosprawne, również pełnoletnie.

* specjalny zasiłek opiekuńczy oraz specjalny zasiłek opiekuńczy, których celem jest udzielenie rekompensaty osobom, które rezygnują z zatrudnienia z zamiarem sprawowania opieki nad członkiem rodziny, niezdolnym do samodzielnego funkcjonowania z uwagi na niepełnosprawność.

Adresaci Programu

Głównymi odbiorcami działań ujętych w Programie są rodziny i dzieci zamieszkałe na terenie Gminy Rajcza przeżywające trudności w sferze opiekuńczo-wychowawczej oraz rodziny, w których dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej.

Wszystkie dzieci wymagają ochrony ich praw i wolności oraz pomocy dla zapewnienia harmonijnego rozwoju i przyszłej samodzielności życiowej. Szczególnej uwagi wymagają dzieci i młodzież z rodzin niewydolnych wychowawczo. Dysfunkcje rodziny, spowodowane w głównej mierze uzależnieniami, przyczyniają się do powstawania znacznych strat rozwojowych dzieci żyjących w tych rodzinach. Niewydolność rodziców zaburza zaspokajanie podstawowych potrzeb rozwojowych dziecka, prowadzi między innymi do niepowodzeń szkolnych oraz izolacji społecznej czy buntu.

Rodzina, jako naturalne środowisko rozwoju dziecka, przeżywając trudności w opiece nad dzieckiem i w wychowywaniu dzieci, wymaga wsparcia dla dobra nie tylko dzieci, ale też wszystkich jej członków. Przywrócenie prawidłowego funkcjonowania rodzin jest też największym zyskiem dla społeczności lokalnej.

Analiza SWOT Gminnego Programu Wspierania Rodziny

<p style="text-align: center;">Mocne strony</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opracowana Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych • Powołany Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie • Działalność profilaktyczna i edukacyjna Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych • Baza instytucji wspierających rodzinę (GOPS, PCPR, Policja, Sąd, organizacje pozarządowe, służba zdrowia, oświata, kościół, świetlice szkolne, punkt konsultacyjny Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, • Dobre rozeznanie środowiska lokalnego przez pracowników służb pomocy społecznej, policji, pracowników oświaty • Wsparcie stypendialne -pomoc materialna dla uczniów kierowana do dzieci i młodzieży • Zaangażowanie w rozwiązywanie problemów społecznych organizacji pozarządowych działających na terenie gminy. 	<p style="text-align: center;">Słabe strony</p> <ul style="list-style-type: none"> • Niewystarczająca ilość pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych, odrzucanie autorytetu szkoły/ nauczyciela • Brak świadomości społecznej o potrzebach i możliwościach w zakresie opieki rodziny zastępczej • Ograniczone środki finansowe na realizację założonych programów • Mała świadomość i wiedza społeczna na temat wspierania rodziny i pieczy zastępczej. • Niski poziom aktywności klientów pomocy społecznej w zakresie wykorzystania własnych zasobów i możliwości w przezwyciężaniu sytuacji kryzysowych. • Wyuczona bezradność i roszczeniowość, uzależnienie od pomocy instytucjonalnej (głównie finansowej) i brak współpracy ze strony rodzin w zakresie rozwiązywania problemów.
<p style="text-align: center;">Szanse</p> <ul style="list-style-type: none"> • Edukacja rodziców • Wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę. • Edukacja rodziców, w szczególności poprzez radzenie sobie ze stresem, agresją bezradnością, zarządzanie budżetem domowym • Realizacja rządowych programów i możliwość pozyskiwania funduszy unijnych. • Rosnące wsparcie finansowe dla rodzin o charakterze socjalnym. • Rozwój pracy socjalnej z rodzinami i dziećmi. • Współpraca rodzin dysfunkcyjnych z asystentem rodziny. 	<p style="text-align: center;">Zagrożenia</p> <ul style="list-style-type: none"> • Niestabilność prawa dotyczącego polityki społecznej, niespójność, częste zmiany i trudności w interpretacji przepisów. • Zanik więzi i tradycji rodzinnych spowodowanych „codziennym zabieganiem” , • Wzrost kosztów utrzymania rodzin. • Występowanie zjawiska osłabienia autorytetu rodziny i więzi międzypokoleniowych, oraz roszczeniowość postaw. • Wzrost patologicznych zachowań wśród dzieci i młodzieży, konsumpcjonizm, narastająca przemoc. • Uzależnienie członków rodziny od alkoholu, środków odurzających, Internetu. • Zanik więzi między rówieśnikami spowodowany epidemią COVID-19, nauką zdalną

Cel główny i cele szczegółowe Programu

Cel główny : Wspieranie rodzin mających problemy z wypełnieniem swoich funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz zapobieganie dysfunkcjonalności rodzin.

Cele szczegółowe:

1. Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących.
2. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dla rodzin z dziećmi.
3. Poprawa jakości opieki nad dziećmi sprawowanej przez biologicznych rodziców.

Nazwa zadania	Czas realizacji	Podmiot realizujący	Wskaźnik realizacji	Źródło finansowania
Zapobieganie powstawania sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących.				
Monitoring sytuacji rodzin zagrożonych dysfunkcjami/rodzin dysfunkcyjnych oraz analiza zjawisk rodzących potrzebę ubiegania się o pomoc.	2022-2024	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rajczy	Przyczyny udzielania pomocy. Liczba przeprowadzonych wywiadów środowiskowych.	Środki własne, Środki zewnętrzne
Współpraca z kuratorami sądowymi, policją, szkołami, stowarzyszeniami w celu wypracowania wspólnych działań profilaktycznych.	2022- 2024	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rajczy Urząd Gminy Rajcza	Liczba i rodzaj działań. Liczba osób objętych wsparciem.	Środki własne, Środki zewnętrzne
Wspieranie i propagowanie idei wolontariatu oraz innych form aktywności społecznej sprzyjających rozwijaniu postaw charytatywnych w stosunku do osób wymagających pomocy i wsparcia	2022- 2024	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rajczy Urząd Gminy w Rajczy Placówki oświatowe	Liczba i rodzaj działań	Środki własne, Środki zewnętrzne
Praca socjalna polegająca na wzmacnianiu lub odzyskiwaniu przez rodzinę zdolności do pełnienia prawidłowych funkcji w społeczeństwie.	2022 - 2024	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rajczy	Liczba rodzin objętych wsparciem w postaci pracy socjalnej.	Środki własne, Środki zewnętrzne

Motywowanie członków rodziny do podejmowania działań na rzecz niwelowania własnych dysfunkcji np. podjęcie terapii leczenia uzależnień, terapii dla ofiar i sprawców przemocy domowej.	2022 - 2024	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rajczy Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Liczba osób, które podjęły terapię. Liczba założonych Niebieskich Kart. Liczba osób, które ukończyły terapię.	Środki własne, Środki zewnętrzne
Dążenie do reintegracji rodzin poprzez pomoc rodzinie, z której dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej w odbudowaniu odpowiedniego środowiska wychowawczego z poprawnymi relacjami i rolami, pozwalającymi na powrót dzieci do rodziny naturalnej.	2022 - 2024	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rajczy Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Placówki oświatowe Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żywcu	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej.	Środki własne, Środki zewnętrzne
W zależności od zdiagnozowanych potrzeb – zapewnienie opieki rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez wsparcie asystenta rodziny.	2022 - 2024	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rajczy	Liczba asystentów pracujących na rzecz mieszkańców gminy. Liczba rodzin, którym przydzielono asystenta.	Środki własne, Środki zewnętrzne
Zapewnienie dostępności poradnictwa specjalistycznego oraz organizowanie i informowanie o miejscach pomocy	2022 - 2024	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rajczy Urząd Gminy Rajcza Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żywcu	Liczba i formy przekazów informujących o miejscach pomocy	Środki własne, Środki zewnętrzne

Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin z dziećmi.

Zapewnienie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom z dziećmi.	2022 - 2024	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rajczy Urząd Gminy Rajcza	Liczba i formy udzielonej pomocy. Liczba rodzin i dzieci w tych rodzinach objętych pomocą.	Środki własne, Środki zewnętrzne
Objęcie dożywianiem wszystkich potrzebujących dzieci.	2022 - 2024	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rajczy Urząd Gminy Rajcza	Liczba dzieci korzystających z posiłków.	Środki własne, Środki zewnętrzne
Monitorowanie sytuacji zdrowotnej i edukacyjnej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.	2022 - 2024	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rajczy Placówki opieki zdrowotnej Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	Liczba rodzin i dzieci w tych rodzinach objętych monitorowaniem.	Środki własne, Środki zewnętrzne
Zabezpieczenie środków na pobyt dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.	2022 - 2024	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rajczy Urząd Gminy Rajcza Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żywcu	Liczba dzieci umieszczonych w poszczególnych ośrodkach. Wysokość środków przeznaczonych na pokrycie pobytu dzieci w placówkach.	Środki własne, Środki zewnętrzne

Poprawa jakości opieki sprawowanej przez biologicznych rodziców.

Szczegółowe i wieloaspektowe rozpoznanie sytuacji rodziny przeżywającej trudności.	2022 - 2024	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rajczy	Liczba rodzin przeżywających trudności.	Środki własne, Środki zewnętrzne
Kierowanie osób uzależnionych na leczenie.	2022 - 2024	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rajczy Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Policja	Liczba osób, które podjęły terapię. Liczba osób, które ukończyły terapię.	Środki własne, Środki zewnętrzne
Działania Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz w rozwiązywanie problemu przemocy w rodzinie.	2022 - 2024	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rajczy Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Policja	Liczba założonych Niebieskich Kart.	Środki własne, Środki zewnętrzne
Udzielanie rodzinom pomocy finansowej i rzeczowej .	2022 - 2024	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rajczy Urząd Gminy Rajcza	Liczba rodzin objętych pomocą.	Środki własne, Środki zewnętrzne
Udzielenie rodzinom wsparcia asystenta rodziny.	2022 - 2024	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rajczy Sąd Rodzinny i Nieletnich w Żywcu	Liczba rodzin współpracujących z asystentem rodziny.	Środki własne, Środki zewnętrzne
Udział pracowników socjalnych i asystenta rodziny w szkoleniach dotyczących pracy z rodziną.	2022 - 2024	Pracownicy socjalni Asystent rodziny	Liczba szkoleń i konferencji.	Środki własne, Środki zewnętrzne

Objęcie rodzin dysfunkcyjnych profesjonalną pomocą	2022 - 2024	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Istebnej Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Placówki opieki zdrowotnej	Liczba podejmowanych interwencji kryzysowych. Ilość godzin dokonanego nieodpłatnego poradnictwa specjalistycznego. Ilość rodzin korzystających z profesjonalnej pomocy	Środki własne, Środki zewnętrzne
--	-------------	---	--	---

Efekty Programu

W wyniku przeprowadzonych działań przewidywane jest osiągnięcie następujących efektów:

- zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia, dla rodziny i dziecka,
- poprawa funkcjonowania rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi,
- przeciwdziałanie umieszczaniu dzieci w pieczy zastępczej,
- zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin celem zapobiegania powstawaniu sytuacji kryzysowych,
- poprawa i wzrost jakości w zakresie funkcjonowania rodziny,
- wzrost świadomości społeczeństwa na temat prawidłowego funkcjonowania rodziny i poprawnych relacji rodzinnych,
- polepszenie sytuacji dziecka i rodziny,
- wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa rodziny i dziecka,
- umożliwienie dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej powrotu do rodziny naturalnej, poprzez przywrócenie jej prawidłowych funkcji,
- rozwój efektywnej współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami realizującymi program wspierania rodziny.

Realizatorzy Programu

Program realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rajczy przy udziale:

1. Urzędu Gminy w Rajczy;
2. Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rajczy;

3. Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;
4. Placówek oświatowych na terenie Gminy Rajcza ;
5. Placówek Służby Zdrowia;
6. Organizacji pozarządowych;
7. Komisariatu Policji w Rajczy, Milówce;
8. Kuratorów Sądowych;
9. Sądów – Wydziały: Karny, Rodzinny i Nieletnich;
10. Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Milówce;
11. Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Żywcu;
12. Powiatowego Urzędu Pracy w Żywcu;

Źródła Finansowania Programu

Finansowanie 3 - letniego Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2022-2024 odbywać się będzie w ramach środków budżetu Gminy Rajcza, dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

Monitoring i ewaluacja Programu

Program będzie koordynowany przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rajczy. W ramach jego realizacji będą gromadzone informacje, które pozwolą na ocenę postępów, wskażą dalsze potrzeby i zrekonstruują działania, które mają dać informację zwrotną, pozwalającą na określenie i wprowadzenie dodatkowych zmian w programie.

Gminny Program Wspierania Rodziny jest dokumentem otwartym i długofalowym. Będzie podlegał ewaluacji i monitoringowi w zależności od występujących potrzeb rozpoznawanych i ustalanych przez podmioty zajmujące się problemami rodziny. Ewaluacja będzie miała charakter usprawniający i wskazujący kierunki ewentualnych zmian w zapisach programowych. Pozwoli na sprawdzenie efektywności i skuteczności przyjętych założeń oraz sposobu wydatkowania środków przeznaczonych na ich realizację. Monitoring pozwoli na analizę i ocenę zebranych informacji i planowanie dalszych działań oraz doskonalenie dotychczas ustalonych.

W terminie do dnia 31 marca każdego roku przedkładane będzie Radzie Gminy Rajcza przez Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny.

Podsumowanie

Głównym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024 w Gminie jest podejmowanie wszelkich działań profilaktycznych nastawionych na stworzenie warunków sprzyjających wspieraniu rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu. Natomiast, zasadniczym celem działalności profilaktycznej jest zapobieganie negatywnym stanom rzeczy, zarówno tym, które dopiero mają zaistnieć, jak i tym, które już istnieją. Działając w myśl zasady Hipokratesa „lepiej zapobiegać niż leczyć”, powinno się

promować działania profilaktyczne ukierunkowane na wspieranie rodzin niewydolnych w opiece nad dziećmi. Dlatego tak ważne jest systematyczne podnoszenie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków dysfunkcji oraz promowanie rodzinnego stylu życia. Osiągnięcie tego wyzwania uzależnione jest więc od ścisłej współpracy pomiędzy instytucjami oraz od wypracowania sprawnego i efektywnego systemu działań wpływających na poprawę sytuacji dziecka i rodziny.